

När Karl XII:s staty aftäcktes.

Det är mer än trettio år sedan kung Karls glänsande bronsstod aftäcktes och det skedde icke utan strid och orolighet. Dertill var snikenheten orsak, ty man hade velat förtjäna pängar på fästligheten och den för tillfället uppförda reserverade åskådareläktaren skymde utsikten för folket, hvilket naturligtvis blef rasande och fordrade dess borttagande. Folket fick understöd af pressen och en kommitté, bestående af August Blanche, Carl Adam Lindström och Aug. Sohlman, uppvaktade Karl XV och anhöll om läktarens borttagande. Men kungen, som fruktade, att ett sådant medgifvande skulle se ut som feghet — sade ett tvärt nej, och därvid blef det.

Emellertid rustade man sig i staden och på alla teatrar att värdigt fira aftäckandet af hjältekonungens staty... allt under det oron och vreden upprörde sinnena. På kungliga

teatern inöfvades Hedbergs pjes »Lejonet vaknar» med Elmlund såsom kung Karl, och på Mindre teatern, som då innehades af Josephson, skulle Börjesons »Ur Karl XII:s ungdom» gifvas med Valter Ahlström i hufvudrollen och där-
 efter tablåer. Högtidligheten till ära hade folk-
 skalden Per Thomason skrivit ett poem, »Karl
 XII», som skulle framsägas af hr Pousette, hvori
 det hette:

»Vi ha ett namn, så fosterländskt,
 Så klingande, så äkta svenskt,
 Att när det ljuder i ett lag
 Slår piltens hjärta dubbla slag
 Och ungmön af beundran ler;
 Men gubben rycker svärdet ner
 Och med ett 'hurra' klingan drar;
 Det namnet är helt kort: Kung Karl! —»

Den 29 november hade vi generalrepetition på eftermiddagen, och som alltid på Ludvig Josephsons tid, drog det långt ut på kvällen, så klockan var ungefär tio, innan det var slut. Vi hade redan förnummit att det var oro på gatorna och i torget, och vi hade brådtom att bli omklädda för att komma ut och se på detta extra spektakel. Och det var sannerligen mycket värre än man kunde föreställa sig.

Hela torget, Arsenalsgatan och Kungsträdgårdsgatan böljade af skrånande människohopar, som polisen sökte skingra med hjälp af gardister — men fåfängt. Det hurrades och skreks och gjordes fåfänga försök att nedrifva den

hatade läktaren, orsaken till tumultet. Slutligen anlände en skvadron af Lifgardet till häst och intog en hotande ställning på Jakobs torg. Lifgardisterna voro försedda med »chambrières», dessa långa piskor, hvilka begagnas i ridhusen, och de sågo ganska fruktansvärda ut. I ett nu kommenderades framåt, och framåt sprängde ryttarne i fullt traf, sopande framför sig folkhoparne som förskräckta veko undan. Framfarten var våldsamt och otillbörlig; man red upp på trottoarerna, och pisksnärtarne hveno i luften och lämnade efter sig blodiga märken . . .

Så där tedde sig upploppet, när vi, Pousette, Richard Wagner och jag, utkommo från teatern. Vi drogo oss ut med husraden framåt Arsenalsgatan, men här var det stockning, speciellt föranledd af en skrånande pojkhop, drifven af polisens battonger, så det var omöjligt att på en stund komma vidare. Äntligen lyckades vi komma öfver gatan, men nu hördes skrik, jämmerrop och hästtraf; det var Lifgardet som kom i full choc och red omkull allt i sin väg. Vi följde med i den allmänna flykten och räddade oss ned i den mörka Warendorffsgatan, men en pisksnärt hade tagit bort Pousettes höga cylinderhatt, och Richard Wagner hade tappat sina galoscher. Förbittringen öfver »ordningsmaktens» framfart var allmän, och isynnerhet hade Lifgardet till häst icke den dagen skördat

någon vidare ära; man påstod att ryttarna voro berusade, och det är icke så osannolikt.

Oväsendet varade halfva natten, och ännu på morgonen syntes spår efter upploppet. Hattar, käppar, paraplyer och galoscher lågo kring-spridda öfverallt — men läktaren, det stora trätöfröet, stod kvar i orubbadt skick, tack vare polisens och garnisonens stridsduglighet och oförskräckta krigarmod.

* *
 *

Den 30 november, hjältekonungens dödsdag, inträdde med fullkomligt lugn. Redan tidigt marscherade regimentena fram med flygande fanor och klingande spel och ordnade sig i en stor fyrkant kring statyn. Sedan konungen och hofvet jämte myndigheter och korporationer anländt, bjöd konungen täckelset falla, och där stod den unge hjälten, ungdomens och sagans kung i hela sin strålande guldglans. Ett jubel skallade! — Det var blott en skugga på dagens glädje och festlighet — det var ryktet om August Blanche's död — han dog på sin *hedersdag*, ty han hade väl gjort det mesta för att statyns resande skulle bli en verklighet.